

М. В. Трофименко

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ МІСТ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У статті досліджено еволюцію перетворення міст на суб'єктів публічної дипломатії, набуття ними більших повноважень та можливостей брати участь у публічній дипломатії у процесі історичних трансформацій. Розглянуто історичний дискурс явища публічної дипломатії міст, встановлено функції сучасного міста в системі публічної дипломатії. Охарактеризовано роль демократичних держав у формуванні підходів до зміцнення міської дипломатії через допомогу та координацію з боку національного уряду. Визначено, як ситуація, що склалася в Україні після повномасштабного вторгнення, вплинула на активізацію політики міст із залучення підтримки міжнародної спільноти та розширення контактів в межах двостороннього співробітництва. Обґрунтовано особливу роль українських міст як суб'єктів публічної дипломатії в умовах війни та визначено інструменти, що використовуються ними для компенсації нестачі підтримки на національному рівні.

Ключові слова: місто, громада, публічна дипломатія, дипломатія міст.

DOI 10.34079/2226-2830-2022-12-33-34-80-97

У багаторівневому дипломатичному середовищі, яке формується з огляду на вплив чинників глобалізації та діджиталізації, неодноразово відзначається, що національні держави та їхні міністерства закордонних справ більше не є єдиними акторами на дипломатичній сцені. Процеси розвитку економіки нового типу, яка розвивається на засадах стійкості та збалансованого зростання, зміщують акценти уваги з урядових структур як ключових центрів прийняття рішень до локальних територій, окремих регіонів та міст. У першу чергу, це пов'язано із тим, що, потерпаючи від проблем локального характеру, часто внаслідок глобалізаційних перетворень та змін, нерівномірного територіального розвитку, відмирання галузей промисловості або нездатності центрального апарату управління розробити швидкі та дієві механізми вирішення складних соціально-економічних питань, представники територій приймають рішення розв'язувати їх самостійно, об'єднуючись із громадами в інших країнах у пошуках допомоги та підтримки. Таким чином, окремі території, міста, регіони та навіть невеличкі громади сьогодні відіграють важливу роль на міжнародній арені, відповідно до національної зовнішньої політики.

Наприклад, з метою залучити додаткову спонсорську або інвестиційну допомогу на розвиток міст, їх лідери повинні поводитися і виглядати як послі своїх громад, інакше вони залишаться поза увагою інвесторів, а також інших культурних, академічних і ділових міжнародних потоків.

Загалом у наукових джерелах поняття *дипломатії міст* розкрито не надто широко, оскільки є відносно новим й особливо актуалізувалось після пандемії COVID-19, коли міста перетворились у багатьох випадках на центри прийняття рішень, самостійно обираючи, яким чином дотримуватись загальноприйнятих карантинних правил та забезпечувати функціонування й добробут громадян у складних умовах.

Однак, своїм походженням дипломатія міст сягає давніх часів, особливо періоду Давньої Греції та Месопотамії під час встановлення торговельних відносин, а також внаслідок формування специфічних економічних, політичних, соціальних умов. Пізніше,

після Першої світової війни взаємодія між містами відкрила нове поле дипломатії у контексті суперечності територій, надання окремим містам певного статусу, якого вони очікували або вимагали. Деякі міста в цей період перетворились на прямих учасників міжнародних відносин (наприклад, статус вільного міста для Гданська).

Друга світова війна додатково загострила увагу на здатності міст та територій виступати акторами публічної дипломатії шляхом розбудови міст після закінчення воєнних дій, відновлення, передбачення та вирішення конфліктів, а також налагодження взаєморозуміння між різними культурами. Найбільш відомим натхненником руху дипломатичної значущості міст був президент США Д. Ейзенхауер (програма «People-to-People») (Furmankiewicz, 2005).

Сучасним витком розвитку публічної дипломатії міст вважається результат засідання спеціальної сесії ООН з питань ядерного роззброєння світу у 1982 році та створення міжнародної організації «Мери за мир» (Mayors for peace, n.d.). До цього руху почало долучатись все більше представників різних міст світу, а 2008 року проведено конференцію з питань дипломатії міст у Гаазі, за результатами роботи якої прийнято декларацію, що визначає змістовну наповненість та призначення дипломатії міст як політичного явища.

І. Даалдер, посол США у НАТО (2009-2013 роки) відзначив, що міста тепер відіграють важливу роль «відповідаючи на виклики глобальних змін, з якими зіштовхуються нації по всьому світу – від кліматичних змін до проблем кібербезпеки, тероризму, світових пандемій» (Drab, 2018). До того ж, міста відіграють важливу роль у просуванні культури миру, стійкості, безпечного та мирного існування.

Глобальний масштаб охоплення пандемії COVID-19 лише проявив назовні факт дієвості міст як дипломатичних акторів, підкреслюючи рівень реальної залученості у глобальні процеси та гнучкості на відміну від урядових систем, неспроможних проявити здатність до швидкого вирішення питань безпеки та розвитку громад. Очільники міст та територій налагоджують взаємозв'язки через кордони із використанням власних неформальних мереж й усталених особистих контактів, управляючи глобальною реакцією на світові події та залучаючи до діалогу зацікавлених осіб, які прагнуть долучитись до вирішення спільних важливих питань, однак не готові очікувати на рішення уряду. Так, у період пандемії на самому початку реакція була досить хаотичною, і виникали ситуації, коли уряди не встигали опрацювати загальні рішення (розробити та опублікувати інструкції або рекомендації, запровадити обмеження чи скасувати їх, надати перевірену інформацію), тому, коли від урядових структур не надходило адекватної відповіді на актуальні запитання, представники локального рівня приймали рішення, виходячи із власних повноважень (Rudakowska and Simon, 2020).

Прагнення надати визначення поняттю *дипломатія міст* проявляють переважно організації, що займаються питанням розвитку міст або представляють їх інтереси у певних об'єднаннях. Так, у Рекомендації № 234 Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи міська дипломатія розглядається як інструмент місцевих органів влади та їх асоціацій для сприяння соціальній згуртованості, запобігання конфліктам, вирішення наявних проблем та забезпечення постконфліктної перебудови територій та міст, а основною метою цієї діяльності вважається бажання створення стабільного і комфортного середовища для узгодженого співіснування громадян та їх проживання у стані миру та демократії (Council of Europe, 2008; United Cities and Local Governments, n.d.).

У інших подібних документах знаходимо підтвердження тому, що сучасна дипломатія більше не виражається через діяльність виключно національних урядів, з огляду на потребу враховувати необхідність діалогу, співпраці, координації усіх зацікавлених осіб для досягнення цілей миру, демократії, поваги до прав людини. Такий наратив

підкреслюється, наприклад, у Доповіді Ради Європи (2009 рік) (Committee of Regions, 2009), або ж у визначенні Федерації Канадських муніципалітетів (2013 рік) (Bush, 2003). З іншого боку, більшість авторів зводять можливості дипломатії міст до вирішення локальних безпекових питань, прагнення запобігання конфліктам, постконфліктної відбудови та мирного співіснування, розвитку культурних взаємозв'язків, підприємництва, співпраці в межах соціальних проєктів. Наведені формати взаємодії відповідають характеристикам м'якої сили, тобто напряду свідчать про те, що міста сьогодні перетворились на *центри реалізації публічної дипломатії* та правомірно можуть бути названі дієвими її акторами (рис. 1). Окрім того, міста виступають культурними та освітніми осередками, приймаючи за обміном учасників таких програм, та формують замкнений цикл зворотного зв'язку в інформуванні громадян та здійсненні комунікацій.

Хоча структура комунікаційної взаємодії міст у межах виконання функцій публічної дипломатії не координується урядами напряду, а радше направлена на налагодження взаємодії із внутрішньою й зовнішньою аудиторією, вони все одно пов'язані із національною дипломатичною доктриною. Виступаючи територіально місцем проведення зустрічей, заходів, освітніх та культурних обмінів, міста здатні посилити позитивний вплив та сприйняття цінностей, іміджу, норм поведінки громадян та посилити бажаний вплив уряду, який було закладено в основу організації дипломатичної активності.

Рисунок 1. Функції міста в системі публічної дипломатії

Джерело: складено автором

Звичайно ж, не всі міста володіють достатнім рівнем впливовості, щоб реалізувати потенціал як акторів публічної дипломатії.

На сьогодні рейтинг найбільш впливових міст очолюють саме мегаполіси (Лондон, Нью-Йорк, Токіо, Париж, Сінгапур, Амстердам та інші), хоча це не означає, що менші за розміром міста не мають аналогічного потенціалу для вирішення локальних питань. Впливовість вимірюється шляхом співставлення рівня економічного та соціального розвитку, комфорту, інфраструктури, зручності для проживання та інших показників, що напряму залежать від задоволеності мешканців умовами проживання (рис. 2).

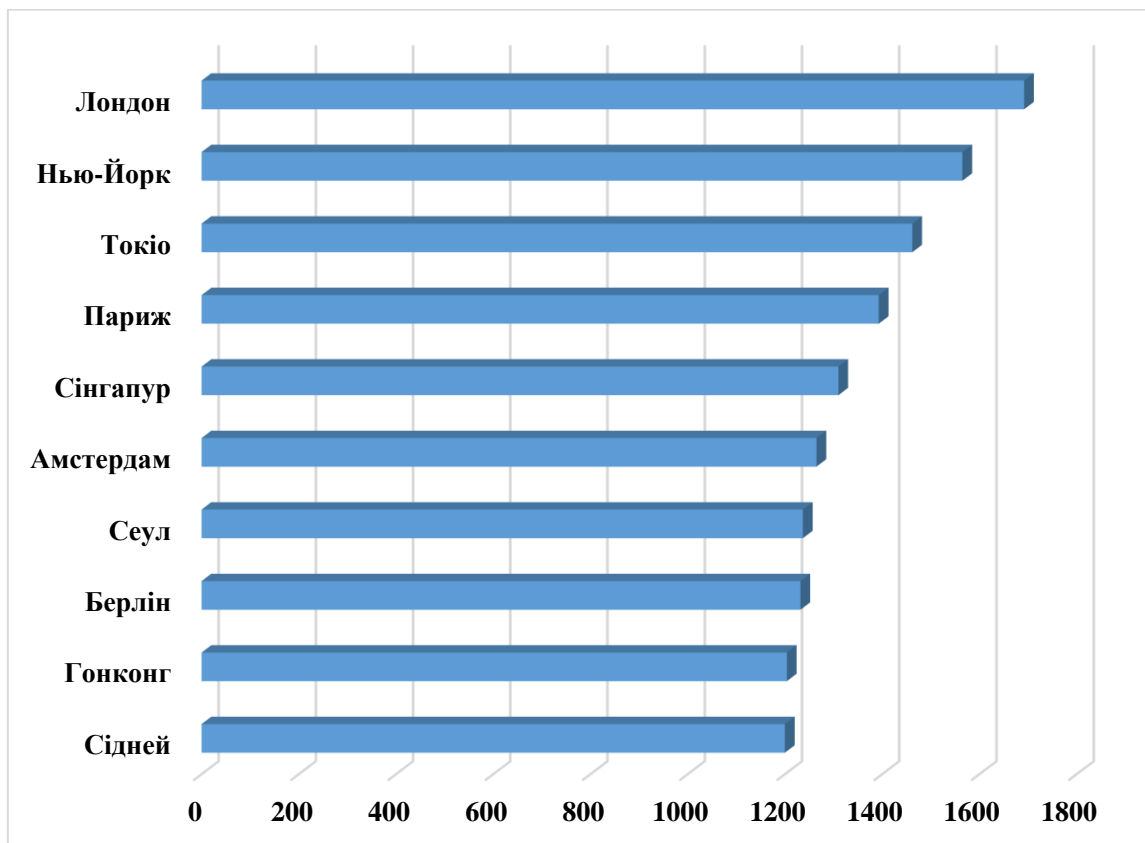

Рисунок 2. Топ-10 рейтингу найбільш впливових міст світу

Джерело: *Global Power City Index 2019 (Institute for Urban Strategies..., 2019)*

Дослідження, проведене у 2020 році представниками Чиказької ради з глобальних питань, показало, що серед 47 міст у різних регіонах світу (саме така кількість взяла участь у дослідженні) зафіксовано наявність сформованих та функціонуючих міжнародних відділів у структурі управління (100 % – Південна Америка, 94 % – Європа, 86 % – Близький Схід та Африка, 75 % – Азія, 70 % – Північна Америка).

При цьому, високий рівень скоординованості зовнішньої політики національного уряду та заходів, реалізованих на національному рівні локальними інституціями, відзначений на Близькому Сході (83%), в Азійському регіоні (75%) та Європі (61%). Цікавою також є думка мешканців міст, які взяли участь в опитуванні, щодо здатності міст здійснити набагато вищий внесок у вирішення глобальних питань (зміна клімату, вирішення локальних конфліктів), ніж уряди країн (рис. 3).

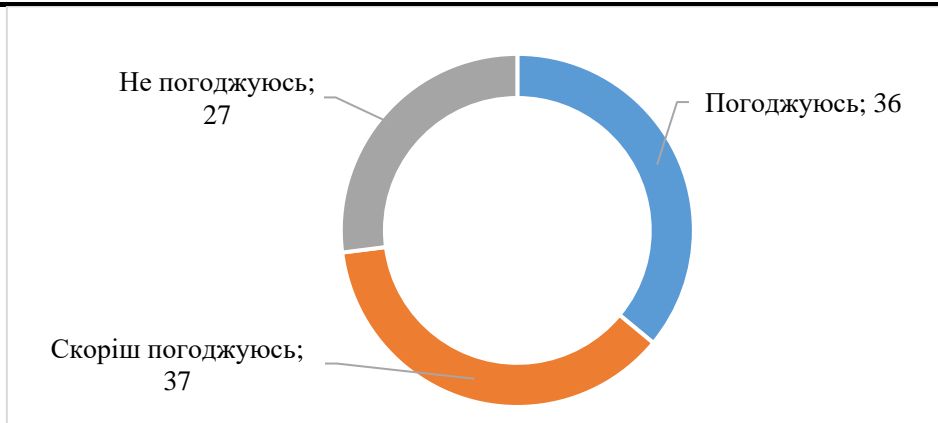

Рисунок 3. Думка мешканців міст щодо здатності міст та територій відігравати важливу роль у вирішенні питань світової агенди
Джерело: *Conducting city Diplomacy* (Kosovac, Hartley, Michele and Gunning, 2020)

Незважаючи на те, що дев'ять з десяти міст, які взяли участь у цьому дослідженні, мають офіційний міжнародний офіс та керівника, який безпосередньо займається міжнародними відносинами, менше половини з них виділяють кошти на міжнародні поїздки співробітників або відвідування конференцій та інших міжнародних заходів.

Брак належного фінансування та інших ресурсів заважає містам реалізовувати міську дипломатію в повній мірі. Крім того, багато міських посадовців повідомили про значний брак належної та систематичної підготовки, яка б сприяла їхній міжнародній діяльності. Багато осіб, які працюють в офісах міської дипломатії та в міжнародних проектах і портфелях, також не мають формальної освіти та підготовки з питань дипломатії, переговорів та зовнішньої взаємодії – практик, які, можливо, є більш поширеними серед їхніх колег у національному та навіть приватному секторах. Наприклад, лише деякі з опитаних та респондентів мали спеціальну підготовку або професійний досвід у сфері міжнародних відносин. Таке обмеження, як правило, змушує співробітників звертатися самотужки до спеціальних методів професійного розвитку – з можливо неоптимальними результатами. За відсутності додаткових ресурсів, професіоналізму та повноважень у міських посадовців для міжнародної діяльності, детермінанти міської дипломатії є специфічними, що виводить важливість особистих якостей та зв'язків міських лідерів на перший план. Таким чином, якість міської дипломатії відображає не стільки адміністративні можливості, скільки випадкові фактори.

Налагодження транскордонних зв'язків має важливе значення для успішної та довготривалої роботи міської дипломатії. Однак транскордонні відносини, посередниками в яких виступають посадовці та обрані представники, іноді виключають громадян та інші репрезентативні групи, що звужує коло партнерств, які можуть встановлювати міста та інші органи місцевого самоврядування. Взаємодіючи з мешканцями малозабезпечених громад через офіційні канали муніципальної влади Лос-Анджелеса та надаючи їм можливість представляти місто на міжнародній арені, система міської дипломатії презентує світові набагато багатшу картину Лос-Анджелеса (Rogier van der Pluijm and Melissen, 2007). Окрім посилення залучення громади через офіційну міжнародну діяльність, програма дає мешканцям ще один спосіб висловити свої інтереси та налагодити зв'язок між їхніми районами та глобальними мережами.

Муніципальна влада не обов'язково монополізує міжнародну діяльність міста та реалізацію нею функцій публічної дипломатії. Університети, приватні підприємства, групи

громадянського суспільства, культурні інституції та профспілки – всі зацікавлені в тому, як їхні міста ведуть міжнародну дипломатію і як транснаціональні відносини впливають на практичний досвід міського життя.

Сучасна міська дипломатія полягає у тому, що міська влада внаслідок розвитку публічного управління, отримує важелі та інструменти впливу майже у всіх сферах зовнішньої політики, якими традиційно опікуються зовнішньополітичні відомства національних держав (Marchetti, 2021). Додатково до загальносвітового розвитку та тенденції до зміщення центрів політичного впливу на локальний рівень, варто відзначити наступні чинники, що спонукають міста та території активно долучатись до дипломатичної діяльності та проявляти власну м'яку силу:

(1) міста та громади втручаються у процеси прийняття політичних рішень, щоб забезпечити дотримання універсальних норм, прийнятих міжнародною спільнотою, якщо, наприклад, національний уряд їх порушує або не може забезпечити їх дотримання (наприклад, у випадку з глобальними містами, які підтвердили свою прихильність до Паризької угоди у відповідь на вихід з неї адміністрації президента США Дональда Трампа). Таким чином, міста залишаються залученими та відображають голос власних громадян у випадку незгоди або при бажанні висловити підтримку, тобто здатні сформувати реактивну систему інформування та забезпечення обізнаності місцевих жителів та міжнародних партнерів, а також мешканців споріднених міст (міст-побратимів) за межами країни щодо конкретної ситуації або політичного рішення;

(2) перетворення територій та міст на активних акторів дипломатичної сфери стає можливим із розвитком демократії в регіоні або країні, чи у випадку зміни політичного режиму, оскільки демократичні режими уможливають ігнорування національної зовнішньої політики на місцевому рівні, тоді як недемократичні режими, такі як Китай або Іран, використовують більш обмежену міську дипломатію як продовження національної дипломатії (у пропагандистських цілях). Розвинута дипломатія сприяє набуттю містами реального функціонального змісту у представницькому вимірі дипломатичних відносин на національному рівні;

(3) висловлювання підтримки громадам зі схожими проблемами, або як відповідь на певний соціальний рух, коли шляхом тиску на органи місцевого самоврядування чи шляхом нагадування передвиборчих обіцянок обраним політичним структурам, мешканці міст підштовхують до виконання функції соціальних зобов'язань, укладених партнерських угод тощо (наприклад, оголошення деякими американськими містами своєї території притулками для мігрантів у відповідь на імміграційну політику адміністрації Трампа, або ж всебічна підтримка окремими європейськими містами українських біженців на початку повномасштабного вторгнення). Це уможливає застосування інструментів підштовхування, пояснення, експертної думки як засобів політичного тиску для сприяння залучення додаткової підтримки та об'єднання зусиль над вирішенням інтересів глобального характеру;

(4) переслідуючи інтереси соціально-економічного розвитку, території та міста прагнуть набути статусу значущих та надійних партнерів, з подібними до світових ціннісними орієнтирами, тому, працюючи над формуванням власного іміджу, розраховують на розвиток партнерських відносин й укладання вигідних контрактів або набуття позитивної репутації (наприклад, ратифікація міжнародних угод чи міжнародна співпраця міст у сфері зміни клімату насправді спрямована на вихід на зовнішні ринки, просування експорту та залучення інвестицій). Таким чином, відбувається розвиток міжміських мереж та партнерської співпраці у різних сферах суспільно-економічного життя громад, програми обміну знаннями та досвідом, діяльність академічних спільнот і технологічних хабів тощо.

Загалом представники міського та територіального управління часто вдаються до дипломатії як прямої відповіді на порушення національним урядом зовнішньої політики, включаючи порушення універсальних норм або недостатнє забезпечення їх дотримання (Hartley and Zhang, 2018). Це можна пояснити соціологічною традицією теорії світового суспільства, яка припускає, що такі норми, як права людини, поширюються на міжнародному рівні і впроваджуються національними державами, але субнаціональні органи влади можуть втрутитися і самостійно забезпечити дотримання зазначених норм, якщо національна держава не робить цього або приймає рішення досить повільно (Meyer, 2010).

Прискорена глобалізація 20-го століття, таким чином, культивувала нову глобальну свідомість на рівні міст, а глобальні питання (захист прав людини або спільних планетарних інтересів) – на рівень компетенції субнаціональних органів влади. У деяких випадках, подібна практика означала прагнення місцевих чиновників виправдовувати втручання у зовнішню політику країни як пряму спробу забезпечити дотримання норм, викладених у Статуті ООН чи інших документах міжнародного масштабу, особливо тоді, коли держави зазнавали поразки щодо спроб їх ратифікації чи приведення в дію (Hale, Held and Young, 2013).

Реакція прямого втручання на місцевому рівні не є практикою нещодавнього періоду. Так, у 1974 році хіміки Каліфорнійського університету в Ірвіні Ш. Роуланд і М. Моліна виявили, що хлорфторвуглеці завдають критичної шкоди озоновому шару Землі. Після невтомної адвокації це відкриття призвело до підписання у 1987 році Монреальського протоколу, згідно з яким країни світу зобов'язалися заборонити цей поширений на той час хімікат. Хоча це був перший договір ООН, ратифікований усіма країнами-членами ООН, ратифікація національними урядами не обов'язково призвела до негайних дій. Саме тому у 1989 році Центр інноваційної дипломатії в Ірвіні на чолі з мером Ірвіна Л. Аграном, політичним підприємцем Дж. Бругманом та адвокатом М. Шуманом відреагували на повільне виконання Монреальського протоколу на національному рівні, запровадивши першу в США заборону на використання хлорфторвуглецю на рівні міста.

Ця ініціатива призвела до створення «Міжнародної ради місцевих екологічних ініціатив» (Skinner, 1990). Сьогодні ця організація відома як ICLEI – Місцеві уряди за сталий розвиток, або ж найбільша у світі екологічна транснаціональна муніципальна мережа.

Реалізація міською публічною дипломатією функції щодо забезпечення дотримання міжнародного права може слугувати додатковим стимулом для захисту населення, що певним чином потерпає від несправедливої дії національних законодавчих норм. При цьому традиційна роль національної держави як гаранта справедливої конкуренції або захисту інтересів національних виробників на локальному рівні може бути реалізована органами міської влади. Інклюзивний характер міської дипломатії призводить до демократизації зовнішньої політики, що передбачає більшу залученість традиційно менш впливових голосів, які довгий час були непочутими. Таким чином, міська дипломатія може сприяти соціальній справедливості.

Хоча міська дипломатія в демократичних державах є унікальною у своїй політичній автономії від національного уряду, вона не є вродженим опором співпраці з національним урядом. Навпаки, демократичні держави формулюють підходи до зміцнення міської дипломатії через допомогу та координацію з боку національного уряду. У Сполучених Штатах все частіше лунають заклики до створення «офісу субнаціональної дипломатії» в Державному департаменті, який би виконував таку допоміжну функцію, включаючи двопартійну підтримку законодавців у вигляді Закону про міську та державну дипломатію (H.R. 3571) та різноманітні заклики науковців і практиків [Leffel, Lewis, Jacobson, Renta and Cottrell, 2021]. Функціональний пілотний проєкт такого офісу існував з 2010 по 2013 рік, коли Державний секретар Г. Клінтон призначила Р. Дж. Льюїс Спеціальним представником

з глобальних міждержавних справ (SRGIA). Успіх Спеціального представника Льюїс у наданні допомоги мерам та губернаторам США у досягненні міжнародних комерційних, наукових та політичних цілей став яскравим прикладом того, що національні уряди можуть ефективно підтримувати інфраструктуру для міської дипломатії.

Взаємозв'язок між міською дипломатією та політичним режимом у свою чергу виражає певний спектр співіснування демократичних та автократичних систем. Республіка Молдова є молодого демократією, але дуже олігархізованою, а корупція широко розповсюджена в національних та місцевих органах влади. Молдовські мери використовують міжнародний брендинг міст і діаспорні мережі, щоб здобути популярність і забезпечити собі достатню політичну владу, щоб уникнути кримінального покарання за корупцію і розбудувати місцеві вотчини. Аналогічна ситуація спостерігається в Угорщині, де столиця та її мер протиставляють себе загальній корумпованій політиці уряду.

Міста в молодих демократіях Балтійських країн – Естонії, Латвії та Литві – беруть участь у міжнародних мережах та ініціативах більше з метою здобуття нових політичних знань для вирішення проблем самоврядування, ніж для участі в більш широких дипломатичних питаннях, які залишаються у віданні національних міністерств. Тим не менш, міста в країнах Балтії мають і користуються автономією, щоб висловлювати погляди, протилежні поглядам своїх національних урядів (US Department of State, n.d).

Коли громади починають ідентифікувати себе з ширшою глобальною спільнотою, вони формують глобальні інтереси та ініціюють дискусію між місцевими посадовцями та виборцями щодо глобальних проблем, що може призвести до прийняття міською владою політики, спрямованої на вирішення їхніх проблем. У цьому і проявляється основна мета публічної дипломатії міст.

Сьогодні містам світу знову доводиться проявляти свою значущість в якості дієвих акторів публічної дипломатії внаслідок агресії росії та жакливої війни, що розгорнулася на всій території України. Як і в період Першої та Другої світових війн, міста, території та інфраструктура європейської країни зазнають руйнувань, і саме локальна дипломатія приходить на допомогу.

За період перебігу війни українські міста та міста країн ЄС набули певних ролей внаслідок виявлення спільного прагнення їх мешканців та муніципалітету, зокрема найбільш активно проявляється саме лобізм інтересів. Європейські міста виступили на захист прав біженців, надання гуманітарної допомоги, інформування та поширення свідчень жорстокості агресора, привернення уваги до проблем втрати житла й засобів існування, встали на заклик до максимально можливої міжнародної підтримки та гуманітарної інтервенції.

Із засудженням дій росії виступили основні міжнародні організації міського розвитку – United Cities and Local Governments (UCLG), Мери за мир, Eurocities, Рада європейських муніципалітетів та регіонів. Окрім того, у відкритому листі Комітету регіонів, який підтримали 102 міста та мережі міст світу, наголошено на потребі припинити будь-які економічні та торговельні зв'язки з рф (Global parliament Mayors, 2022). Також започатковано рух у соціальних мережах за хештегом #CitiesWithUkraine, в якому взяли участь 177 міст, а відкриті демонстрації солідарності з Україною пройшли у 23 містах світу, і міста та території продовжують доєднуватись до ініціативи.

Найбільш активні країни, міста та території яких долучаються до підтримки України сьогодні, – це Польща та Німеччина, і важливого значення у розширенні цієї допомоги набуває саме наявність взаємозв'язків та розвинута мережа контрактів. Тому допомогу поки отримують переважно міста на заході України (логістика, відносна безпека, тривала партнерська співпраця), однак значна кількість міст по всьому світу заявили про готовність

очолити відновлення зруйнованих міст на сході, або ж важливих пам'яток архітектури, що постраждали в ході бойових дій.

Українські міста в свою чергу реалізують публічну дипломатію в умовах війни шляхом активного закликів про допомогу (звернення муніципалітетів, громадських організацій, окремих громадян) до урядів країн та мерів міст-побратимів, представників міжнародних організацій, долучаються до закликів щодо підписання важливих документів (закриття неба над Україною, виключення росії з Ради Безпеки ООН та інших організацій тощо).

Окрім того, сформовано рух солідарності по розподілу гуманітарної допомоги між громадами, широко обговорюються питання спільної підтримки внутрішньо переміщених осіб. У Вінниці запрацювала організація «Лікарі без кордонів», в Тернополі – «Норвезька рада у справах біженців», Львів та Житомир приймають Міжнародний прес-центр (саме тому тут найчастіше відбуваються різноманітні акції підтримки та солідарності).

Мери міст та представники територіальних громад, публічного управління регіонів активно спілкуються із представниками найвідоміших світових ЗМІ – BBC, CNN, Washington Post, Deutsche Welle, The Economist, Le Monde, The Guardian, або ж виходять безпосередньо у комунікативний простір менеджменту міст та представників громад в інших країнах. Наприклад, участь мера Харкова І. Терехова в обговореннях тем захисту українського неба із мерами Нью-Йорка, Чикаго, Бостона, або ж виступ мера Дніпра Б. Філатова на Американському єврейському конгресі. Окрім того, мери міст перетворили власні акаунти в соціальних мережах та месенджерах на інформаційні центри, надсилаючи повідомлення про безпекову ситуацію та події у місті або регіоні, на які здебільшого орієнтуються новинні ЗМІ та локальна аудиторія, однак вони потрапляють також у моніторинг міжнародних видань.

Також в Україні сформувався рух солідарності між громадами щодо розподілу гуманітарної допомоги, а також прийому внутрішньо переміщених осіб. Органи місцевого самоврядування зіштовхнулись із проблемами, до яких були неготові – біженці, обстріли інфраструктури, втрата бюджетних надходження, трагічні події, однак ці проблеми швидко привернули увагу міжнародної спільноти. До процесів надання допомоги долучились іноземні фонди, організації, громади, бізнес, окремі громадяни, відкриваючи вікно широких можливостей у співпраці територіальних одиниць.

Спочатку громади звертались до міст-побратимів по допомогу, пізніше до цього процесу долучились міста, що перебували з громадами у партнерських відносинах (спільні соціальні проєкти, ведення бізнесу), незалежні організації та фонди, а також ініціативні групи громадян, що самостійно організовували збори та направляли у найбільш постраждалі регіони. Станом на травень 2022 року допомога від міст-побратимів перевищила 150 разів на 50 міст, які було проаналізовано у дослідженні Transparent Cities (Transparent Citi, б.д.).

Найбільшу кількість допомоги від міст-побратимів Топ-25 українських міст в Рейтингу прозорості було отримано з Польщі (71,7%), далі йдуть Німеччина (8,0%), Латвія (6,0%), Литва (6,0%), Румунія (4,0%), Чехія (4,0%). Пряму побратимську допомогу отримували Львів (10 випадків), Вінниця (7), Дубно (7), Київ (7), Тернопіль (7), Хмельницький (6). Що стосується інших 25 українських міст, допомога надходила так само з Польщі (38,6%), Німеччини (20,0%), Румунії (11,4%), Чехії (10,0%), Словаччини (8,6%), Франції (5,7%), Литви (5,7%); найбільше допомоги отримали Харків (19), Ужгород (16), Одеса (11), Чернівці (8), Нововолинськ (7) (табл. 1).

Випадки надання допомоги українським містам (станом на червень 2022 року)

Місто	Кількість випадків допомоги	Місто	Кількість випадків допомоги
Харків	19	Житомир	1
Ужгород	16	Кременчук	1
Одеса	11	Луцьк	1
Львів	10	Маріуполь	1
Чернівці	8	Суми	1
Вінниця	7	Червоноград	1
Дубно	7	Дунаївці	1
Київ	7	Коростень	1
Тернопіль	7	Краматорськ	1
Нововолинськ	7	Кривий Ріг	1
Хмельницький	6	Лозова	1
Мукачево	5	Мелітополь	1
Калуш	5	Нетішин	1
Кам'янець-Подільський	3	Охтирка	1
Володимир	3	Павлоград	1
Дрогобич	3	Покровськ	1
Івано-Франківськ	3	Рубіжне	1
Коломия	2	Фастів	1
Миколаїв	2	Херсон	1
Запоріжжя	2	Чернігів	1
Рівне	2	Чорноморськ	1

Джерело: (Transparent Citi, б.д.)

Звичайно, допомога надходила і пізніше, однак було прийнято рішення централізувати зберігання й розподіл гуманітарних вантажів з метою більш оптимального її використання. Найбільшу частку в допомозі склали продукти харчування, медикаменти та медичне обладнання, засоби гігієни та побутова хімія. Із початком масованих обстрілів енергетичної інфраструктури допомога розширилась поставками генераторів та деталей для ремонту електромереж.

Окрім надання гуманітарної допомоги органи місцевого самоврядування активізували роботу з укладання нових декларацій про довгострокове партнерство (наприклад, Київ – 10 нових угод, Буча та Миколаїв – 4 угоди, Чернівці – 3 угоди), співпрацю з міжнародними організаціями та агентствами розвитку, приєднання до мережеских асоціацій (Асамблея європейських регіонів, Міжнародна асоціація мерів франкомовних міст). Також було активізовано роботу в інформаційному просторі, шляхом приєднання до Національного телемарафону, а також різноманітних міжнародних акцій (наприклад, міжнародний марафон «Єднання місцевого самоврядування світу задля благополуччя людей і миру»).

Шляхи для пошуку побратимів різняться, оскільки представники місцевої влади самостійно обирають спосіб налагодження контактів. Це може бути особисте знайомство, робота волонтерських організацій, зустрічі, організовані національними діаспорами, участь у спеціальних заходах. При цьому, рівень підтримки різний, однак очільники українських громад готові застосовувати інструменти м'якого впливу (спілкування, пояснення,

інформування, демонстрація спеціальних матеріалів, висвітлення військових злочинів) для налагодження контактів й зміни упередженого ставлення цільових громад.

Для деяких невеличких містечок, як, наприклад, Тростянець (Сумська область), якому не пощастило знаходитись у 30 км від кордону із росією, залучення міжнародної допомоги є питанням виживання й базового забезпечення мешканців, які постраждали від агресії (житло, обігрів, медичні та освітні послуги). Такі містечка готові налагоджувати контакти з будь-якою громадою, що готова відгукнутись на прохання про допомогу, наполегливо звертаються до очільників різних міст світу через офіційні контакти на сайтах, урядових порталах, у соціальних мережах. Отримавши відмову, вони не спиняються і продовжують пошук, намагаючись виконувати невеличкі конкретні запити (інструменти, транспорт, медикаменти, обладнання тощо), відповідь на які набагато більш вірогідно буде позитивною.

Запущені ще до повномасштабного вторгнення програми донорської підтримки органів місцевого самоврядування USAID, U-LEAD та інші програми Європейського Союзу отримали спрощену процедуру реєстрації й отримання допомоги, було відкрито регіональні офіси різних гуманітарних організацій, а зацікавленість в участі у цьому типі співпраці проявили навіть раніше неактивні українські громади. Паралельно виникають спеціально створені платформи, націлені на розвиток міжміських партнерств для відбудови України: Cities4Cities (під егідою Ради Європи), Європейський альянс міст і регіонів за відбудову України (під егідою Європейського Союзу), спільна робоча група європейської мережі Eurocities та Конгресу місцевих і регіональних влад України при Президентові України.

На майбутнє запланований початок роботи системи шефства певних країн або окремих міст над відбудовою регіону, міста, громади, архітектурної пам'ятки. Цей механізм, скоріш за все, функціонуватиме у форматі подачі донору заявок, їх розгляду, доопрацювання та схвалення, однак першим кроком має стати налаштування системи комунікацій між містами та територіями й урядами країн. До прикладу, на сьогодні заплановано участь Італії у відбудові Рівненської області, Німеччина планує залучитись на допомогу Чернігівщині, Канада – Сумщині, США та Туреччина – Харківщині, Румунія – Миколаївщині тощо. Близько 14 країн світу оголосили про своє прагнення долучитись до програми шефства над післявоєнним відновленням територій.

Ще одним прикладом підтримки та значного пласту дипломатичної роботи стала створена внаслідок трагічних подій платформа «ЯМаріуполь» - унікальна мережа центрів підтримки для жителів міста Маріуполь та Маріупольського району. На жаль, від перспективного міста внаслідок російської агресії залишились руїни, а прилегла територія все ще перебуває під окупацією. Сотні тисяч маріупольців потребували і потребують допомоги внаслідок втрати житла, роботи, рідних та близьких, які опинились на межі виживання (Я-Маріуполь, б.д.).

Загалом по території України створено 15 центрів, де родини маріупольців отримують комплексну допомогу – гуманітарну, економічну, психологічну, об'єднуючи міжнародних партнерів, донорів, волонтерів, великий український бізнес, небайдужих громадян в Україні та по всьому світу.

У звіті платформи за липень 2022 року позначено надходження допомоги в обсязі 5,389 млн. грн., 14,469 тис. дол. США, 51,424 тис. євро, 7,980 польських злотих, 120 фунтів стерлінгів. Допомогу було використано на відновлення роботи контакт центру, евакуацію громадян з окупованої території, функціонування центру гуманітарної допомоги, допомогу на лікування, а також на організацію центру «Я – Маріуполь» у Дніпрі, Запоріжжі, Вінниці, Києві, Кропивницькому, Хмельницьку та Одесі (Я-Маріуполь, б.д.). Окрім зазначених міст,

центри запрацювали в Івано-Франківську, Калуші, Львові, Кривому Розі, Черкасах, Тернополі, Чернівцях, Ужгороді.

На початку 2023 року мер Маріуполя В. Бойченко оголосив про старт роботи над проектом відновлення міста після деокупації «Mariupol Reborn», що містить план швидких дій для відновлення критичної інфраструктури, розрахований на 18 місяців. З метою підтримки проекту розпочалась робота із укладання Декларації Солідарності, до якої встигли долучитись Львів та польське місто-побратим Маріуполя Гданськ. Платформа функціонує у форматі сайту, де можливо отримати інформацію про потреби у допомозі, ознайомитись зі звітами або зробити пожертву, а також у соціальних мережах Facebook, Instagram з публікацією актуальних новин.

Узагальнено роль українських міст та територій у реалізації потенціалу публічної дипломатії можна представити наступним чином, розподіливши їх функціональний зміст на довоєнний (до 24 лютого 2022 року) та воєнний (від 24 лютого і до сьогодні) періоди (табл. 2).

Таблиця 2

Публічна дипломатія міст та територій України до та після початку повномасштабної агресії рф

Ключові виміри публічної дипломатії міст	Цілі діяльності	Зміст функціонування	Результат
1	2	3	4
Дія універсальних міжнародних норм і захист інтересів громадян	<i>Довоєнний період</i>		
	Виконання ролі незалежного актора із захисту міжнародних норм та угод світової спільноти у випадку їх недотримання або порушення урядом, захист власних інтересів громад	Висловлення підтримки прийнятим нормам та концепціям стійкого розвитку, укладання декларацій із містами-побратимами для прискорення реалізації спільних міжнародних рішень	Залученість у глобальні процеси, дотримання інтересів громади, інформування споріднених міст щодо ситуації або політичного рішення
	<i>Період активних воєнних дій</i>		
	Залучення міжнародного права для активізації нормативно-правового захисту громади від військової агресії, документування військових злочинів, привернення уваги міжнародної спільноти до потреб постраждалих регіонів	Співпраця із містами-побратимами для спільного подолання наслідків агресії, напрацювання стратегічних та оперативних планів відбудови та допомоги біженцям, вирішення поточних гуманітарних питань	Привернення уваги споріднених громад до перебігу воєнних дій та їх наслідків, інформування, спільне напрацювання планів відновлення, нормативних документів співучасті
Безпека та питання глобального характеру	<i>Довоєнний період</i>		
	Налаштування співробітництва із закордонними громадами заради запобігання та медіації конфліктів, подолання їхніх наслідків, спільного вирішення питань проблемного характеру	Застосування інструментів підштовхування, роз'яснення, експертності як засобів політичного тиску на уряд, надання адресної допомоги постраждалим, підтримка, участь в процесах медіації	Підтримка громад і міст, що зіштовхуються із викликами зовнішніх та внутрішніх загроз, надання допомоги, тиск на органи самоврядування та уряд для виконання їх соціальних зобов'язань

1	2	3	4
	<i>Період активних воєнних дій</i>		
	Захист та підтримка біженців і переселенців, залучення міжнародної спільноти до попередження і подолання наслідків воєнних дій, їх негативного впливу на екосистеми	Прямі звернення до міжнародних організацій, урядів, менеджменту споріднених міст та їх мешканців, участь у круглих столах, засіданнях, конференціях та інших заходах безпекового характеру, заклики у соціальних мережах, масове підписання петицій та документів	Привернення уваги до проблем постраждалих регіонів, територій та міст, усвідомлення міжнародною спільнотою загроз світовій безпеці, отримання гуманітарної допомоги та прихистку для біженців, створення центрів розподілу ресурсів
Соціально-економічний розвиток	<i>Довоєнний період</i>		
	Набуття статусу значущих та надійних партнерів, розвиток партнерських відносин та локального інвестиційного бренду, залучення інвестицій	Співробітництво з іноземними організаціями, фондами, містами, громадськими об'єднаннями, бізнесом для реалізації проєктів розвитку, координації гуманітарної допомоги, сприяння експорту продукції, виробленої в громаді	Розвиток міжміських мереж, партнерської співпраці, покращення рівня соціально-економічного розвитку громад та міст, обмін знаннями, досвідом, удосконалення інфраструктури
	<i>Період активних воєнних дій</i>		
	Актуалізація наявних та укладення нових угод стратегічного характеру, підготовка планів і проєктів відновлення бізнесу, ланцюжків поставок, вирішення питань житлового, медичного, освітнього забезпечення	Залучення економічної і соціальної допомоги від споріднених міст та інших стейкхолдерів, поновлення співпраці та пошук нових джерел фінансової допомоги, підтримка бізнесу, спрощення процедур експорту продукції	Розширення мережі потенційних партнерів, залучення оперативної допомоги для забезпечення економічного і соціального виживання громади, відновлення інфраструктури, допомога переселенцям
Культура та збереження пам'яток архітектури	<i>Довоєнний період</i>		
	Налагодження міжкультурного обміну, захист пам'яток архітектури та їх відновлення, зростання туристичної привабливості територій	Встановлення контактів із представниками сфери культури та мистецтва, організація спільних заходів, залучення зацікавлених осіб, меценатів, волонтерів, роз'яснювальна робота	Покращення сприйняття різних культур, проведення культурних та мистецьких заходів, відновлення архітектурних та збереження національних цінностей
	<i>Період активних воєнних дій</i>		
	Збереження непошкоджених культурних цінностей та сприяння відновленню втрачених, забезпечення присутності української культури на порядку денному культурних та мистецьких заходів міст-побратимів	Встановлення контактів з центрами культури в містах-побратимах, а також відповідними локальними департаментами, сприяння включенню України до порядку денного культурних заходів, проведення лекторіїв, майстер-класів, ярмарок, концертів	Реалізація принципу «нічого про Україну без України» у культурному просторі міжнародної спільноти, виключення російських виконавців та митців з культурної програми міст-побратимів

1	2	3	4
Мережі контактів та представництво	<i>Довоєнний період</i>		
	Перетворення на активних акторів дипломатичної сфери для впливу на прийняття рішень міжнародного характеру	Членство у національних та міжнародних мережах співпраці, адвокація інтересів громад, участь у консультативних органах при міжнародних організаціях	Розвиток демократії та підтвердження панування демократичних цінностей в регіоні, закріплення ролі представника для впливу на загальні міжнародні рішення
	<i>Період активних воєнних дій</i>		
	Актуалізація або набуття представництва у міжнародних організаціях, розширення мережі контактів з міжнародною спільнотою розвитку міст та територій	Підготовка та надання інтерв'ю міжнародним ЗМІ, висвітлення новин та інформації на офіційних сторінках у соцмережах, формування медіа центрів, створення онлайн-платформ, набуття членства у асоціаціях розвитку міст та громад міжнародного спрямування	Виконання ролі представника постраждалої громади, оперативне інформування, налагодження нових каналів комунікацій, трансляція національних цінностей на широку аудиторію

Джерело: складено автором

Таким чином, у процесі історичних трансформацій містам вдалось набути функцій дієвих акторів публічної дипломатії, що здатні функціонувати як дієві носії м'якої сили, вдало реалізуючи потенціал впливових суб'єктів міжнародних відносин. Однак, як досить молоде явище, публічна дипломатія міст має певні недоліки, вирішення яких потребує комплексного підходу.

Зокрема, публічна дипломатія міст потребує коригування та координації з боку національних служб, що опікуються питаннями дипломатії. Принаймні один відділ або робоча група у складі державного органу закордонних справ здатні суттєво удосконалити роботу міст та територій у межах публічної дипломатії та сприяти більш ефективному їх використанню для досягнення міжнародних цілей та забезпечення їхнього представництва у глобальному просторі міської політики. Національний апарат повинен також забезпечувати простір для управління конфліктними ситуаціями, що виникатимуть внаслідок посилення ролі міст між центром і місцевими органами влади, в тому числі щодо розбіжностей між центром і місцевими органами влади з питань зовнішньої політики та вирішення глобальних проблем.

До того ж уваги вимагає створення місцевої інфраструктури управління публічною дипломатією міст у місцевих муніципалітетах, що дозволить застосовувати багаторівневий, загальнодержавний підхід до міської дипломатії. Наприклад, шляхом максимізації місцевої політичної автономії, а також спроможності досягати міжнародних цілей в рамках сучасної глобальної системи міст.

Додатково варто приділити увагу вдосконаленню способів взаємодії місцевої влади з представниками громади та недержавними акторами, чиї інтереси вона може більш активно захищати на місцях. Запровадження консультативних механізмів з місцевою громадою з питань глобальної політики дозволить визначити ті сфери зовнішньої політики, що мають місцеве значення, та зрозуміти потенційну узгодженість або розбіжності з офіційними особами. Практика міської публічної дипломатії може більш повно інтегрувати соціальну справедливість та інклюзивність у свою сферу діяльності, залучаючи інші недостатньо представлені голоси у вирішення міжнародних справ.

Інтернаціональні міста розвивають мережі та проекти побратимства, обмінюються інформацією, підписують угоди про співпрацю, беруть участь у розробці національної та міжнародної політики, надають допомогу для розвитку, сприяють допомозі біженцям і займаються територіальним маркетингом через децентралізоване співробітництво між містами або між районами. Це надає додатковій потенційності відносинам з просування та захисту національних інтересів і у перспективі здатно значно посилити систему публічної дипломатії національної держави.

Бібліографічний список

- Transparent Citi, б.д. Допомога міст-побратимів України: хто і як підтримує наші міста [online] Доступно: <<https://transparentcities.in.ua/articles/dopomoha-mist-pobratymiv--ukraini-khto-i-yak-pidtrymuie-nashi-mista>>
- Я-Маріуполь, б.д. Благодійний фонд допомоги Маріуполю [online] Доступно: <<https://mhhelp.org.ua/>>
- Bush, K., 2003. *Building Capacity for Peace and Unity: The Role of Local Governments in Peacebuilding*. Ottawa: Federation of Canadian Municipalities, 2003.
- Committee of Regions, 2009. *City Diplomacy. Opinion. 78th Plenary Session, 12–13 February*. Brussels: Committee of Regions.
- Council of Europe, 2008. *Congress of Local and Regional Authorities. City Diplomacy. Recommendation, 234*. Strasbourg: Council of Europe.
- Drab, L., 2018. Defence diplomacy – an important tool for the implementation of foreign policy and security of the state. *Security and Defence Quarterly*, 20(3), p. 57–71. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.5152>
- Furmankiewicz, M., 2005. Town-twinning as a factor generating international flows of goods and people – the example of Poland. *Belgeo* [online], 1–2, Online since 27 October 2013, connection on 19 April 2019. Available at: <<https://journals.openedition.org/belgeo/12466>>
- Global parliament Mayors, 2022. Joint Call of European Mayors to European governments and the European Commission on raising efforts to end the war in Europe. Gdansk, 15 March.
- Hale, T., Held, D. and Young, K., 2013. *Gridlock: Why Global Cooperation Is Failing When We Need It Most*. Cambridge: Polity Press.
- Hartley, K. and Zhang, J., 2018. Measuring Policy Capacity through Governance Indices. In: X. Wu, M. Howlett, M. Ramesh, ed. *Policy Capacity and Governance*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, p. 67–97. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-54675-9_4.
- Institute for Urban Strategies, the Mori Memorial Foundation, 2019. *Global Power City Index 2019*. Official site. [online] Available at: <<https://mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/2019.shtml>>
- Kosovac, A., Hartley, K., Michele, A. and Gunning, D., 2020. Conducting city Diplomacy: A Survey of International Engagement in 47 Cities. *Chicago Council of Global Affairs*. October 2020.
- Leffel, B., Lewis, R. J., Jacobson, C., Renta, L. and Cottrell, K., 2021. It Is Time for the United States to Institutionalize Subnational Diplomacy. *German Marshall Fund of the United States*, [online]. Available at: <<https://www.gmfus.org/blog/2021/01/26/it-time-united-states-institutionalize-subnational-diplomacy>>
- Marchetti, R., 2021. *City Diplomacy: From City–States to Global Cities*. University of Michigan Press.

- Mayors for peace, n.d. *About us. Official website* [online] Available at: <http://www.mayorsforpeace.org/english/aboutus/index.html>
- Meyer, J. W., 2010. World Society, Institutional Theories, and the Actor. *Annual Review of Sociology*, 36(1), p. 1–20.
- Rogier van der Pluijm and Melissen, J., 2007. *City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics*. Netherlands Institute of International Relations “Clingendael”. [online] Available at: <https://www.clingendael.org/publication/city-diplomacyexpanding-role-cities-international-politics>.
- Rudakowska, A. and Simon, C., 2020. International City Cooperation in the Fight Against Covid-19: Behind the Scenes Security Providers. *Global Policy* [online], Sept 1–14, Available at: <https://www.globalpolicyjournal.com/articles/health-and-social-policy/international-city-cooperation-fight-against-covid-19-behind>
- Skinner, N., 1990. The Missing Link: City Leaders Unite to Save the Earth. *Bulletin of Municipal Foreign Policy*, 4(4), p. 10–13.
- United Cities and Local Governments (UCLG), n.d. Official site [online]. Available at: <https://www.uclg.org/>
- US Department of State, n.d. Official site. [online]. Available at: <http://www.state.gov/>

References

- Transparent Citi, n.d. Dopomoha mist-pobratymiv Ukrainy: khto i yak pidtrymuie nashi mista [Helping sister cities of Ukraine: who and how supports our cities] [online] Available at: <https://transparentcities.in.ua/articles/dopomoha-mist-pobratymiv--ukraini-khto-i-yak-pidtrymuie-nashi-mista> (in Ukrainian).
- Ya-Mariupol, n.d. Blahodiinyi fond dopomohy Mariupoliu [Charitable fund to help Mariupol] [online] Available at: <https://mhhelp.org.ua/> (in Ukrainian).
- Leffel, B, Lewis, R. J., Jacobson, C., Renta, L. and Cottrell, K., 2021. It Is Time for the United States to Institutionalize Subnational Diplomacy. *German Marshall Fund of the United States*, [online]. Available at: <https://www.gmfus.org/blog/2021/01/26/it-time-united-states-institutionalize-subnational-diplomacy>
- Bush, K., 2003. *Building Capacity for Peace and Unity: The Role of Local Governments in Peacebuilding*. Ottawa: Federation of Canadian Municipalities, 2003.
- Committee of Regions, 2009. *City Diplomacy. Opinion. 78th Plenary Session, 12–13 February*. Brussels: Committee of Regions.
- Kosovac, A., Hartley, K., Michele, A. and Gunning, D., 2020. Conducting city Diplomacy: A Survey of International Engagement in 47 Cities. *Chicago Council of Global Affairs*. October 2020.
- Council of Europe, 2008. *Congress of Local and Regional Authorities. City Diplomacy. Recommendation, 234*. Strasbourg: Council of Europe.
- Drab, L., 2018. Defence diplomacy – an important tool for the implementation of foreign policy and security of the state. *Security and Defence Quarterly*, 20(3), p. 57–71. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.5152>
- Furmankiewicz, M., 2005. Town-twinning as a factor generating international flows of goods and people – the example of Poland. *Belgeo* [online], 1–2, Online since 27 October 2013, connection on 19 April 2019. Available at: <https://journals.openedition.org/belgeo/12466>

- Institute for Urban Strategies, the Mori Memorial Foundation, 2019. *Global Power City Index 2019*. Official site. [online] Available at: <<https://mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/2019.shtml>>
- Meyer, J. W., 2010. World Society, Institutional Theories, and the Actor. *Annual Review of Sociology*, 36(1), p. 1–20.
- Global parliament Mayors, 2022. Joint Call of European Mayors to European governments and the European Commission on raising efforts to end the war in Europe. Gdansk, 15 March.
- Hartley, K. and Zhang, J., 2018. Measuring Policy Capacity through Governance Indices. In: X. Wu, M. Howlett, M. Ramesh, ed. *Policy Capacity and Governance*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, p. 67–97. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-54675-9_4.
- Marchetti, R., 2021. *City Diplomacy: From City–States to Global Cities*. University of Michigan Press.
- Mayors for peace, n.d. *About us*. Official website [online] Available at: <http://www.mayorsforpeace.org/english/aboutus/index.html>
- Skinner, N., 1990. The Missing Link: City Leaders Unite to Save the Earth. *Bulletin of Municipal Foreign Policy*, 4(4), p. 10–13.
- Rogier van der Pluijm and Melissen, J., 2007. *City Diplomacy: The Expanding Role of Cities in International Politics*. Netherlands Institute of International Relations “Clingendael”. [online] Available at: <<https://www.clingendael.org/publication/city-diplomacyexpanding-role-cities-international-politics>>.
- Rudakowska, A. and Simon, C., 2020. International City Cooperation in the Fight Against Covid-19: Behind the Scenes Security Providers. *Global Policy* [online], Sept 1–14, Available at: <<https://www.globalpolicyjournal.com/articles/health-and-social-policy/international-city-cooperation-fight-against-covid-19-behind>>
- Hale, T., Held, D. and Young, K., 2013. *Gridlock: Why Global Cooperation Is Failing When We Need It Most*. Cambridge: Polity Press.
- United Cities and Local Governments (UCLG), n.d. Official site [online]. Available at: <<https://www.uclg.org/>>
- US Department of State, n.d. Official site. [online]. Available at: <<http://www.state.gov/>>

Стаття надійшла до редакції 10.09.2022 р.

Trofymenko M.

PUBLIC DIPLOMACY OF CITIES AND TERRITORIAL COMMUNITIES

The article studies the evolution of the cities' turning into the actors of public diplomacy, their acquisition of greater powers and opportunities to participate in public diplomacy in the process of historical transformations. The historical discourse of the phenomenon of cities' public diplomacy is considered, the functions of the city in the system of public diplomacy are defined, and the impact of modern cities on the development of public diplomacy is clarified. The relationship between city diplomacy and the political regime is analyzed on the examples of such countries as the USA, the Republic of Moldova, Hungary, the Baltic States, as well as the experience of the EU countries after the First and Second World Wars, and the role of the local diplomacy in the recovery process in cases of the kind is defined. The role of democratic states in

shaping approaches to strengthening city diplomacy through national government assistance and coordination is identified.

It is determined how the situation in Ukraine after the full-scale invasion influenced the activation of the cities' policy of attracting the support of the international community and expanding contacts within the framework of bilateral cooperation. The special role of Ukrainian cities as actors of public diplomacy in war conditions is substantiated; it is investigated how Ukrainian cities in terms of war have become a valuable resource for ensuring the interests of their residents. The tools used by cities to compensate for the lack of humanitarian, financial support, or support for the restoration of damaged cities at the national level have been identified. Changes in the functional content of the potential of the Ukrainian cities' and territories' public diplomacy before and after the beginning of the full-scale aggression of the Russian Federation are studied.

It is found out that despite the tendency of strengthening the role of cities as the actors of public diplomacy, local public diplomacy still needs coordination by national agencies that deals with diplomacy issues. The development of local diplomacy will be also facilitated by the maximization of local political autonomy and the creation of local infrastructure in municipalities for the management of public diplomacy of cities, which will allow implementing a multi-level, statewide approach to city diplomacy.

Key words: *city, community, public diplomacy, city diplomacy*